

INFORMACE PRO KLIENTY¹

únor 2012

Nelegální práce

Vážená klientko, vážený kliente !

Novela zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti s účinností od 1. ledna 2012 (dále jen „ZoZ“), nově za nelegální práci považuje výkon závislé činnosti fyzickou osobou konaný mimo pracovně právní vztah.

Ustanovení o nelegální práci je velmi restriktivní, postihy jsou přísné. V současné době nelze předjímat, jak bude toto ustanovení vykládáno státními úřady a judikováno soudy. V dalším textu Vám poskytujeme souhrn základních informací dostupných k této problematice.

Nelegální práce je sankcionována a to u objednatele pokutou až do výše 10 000 000 CZK za umožnění výkonu nelegální práce, minimálně však 250 000 CZK, a u fyzické osoby konající nelegální práci do výše až 100 000 CZK. Lze navíc předpokládat, že v případě prokázání nelegální práce dojde též k doměření daně ze závislé činnosti a veřejnoprávního pojištění včetně příslušného penále.

Kontrolou je pověřen Státní úřad inspekce práce. Kontroloři jsou oprávněni vyžadovat osvědčení totožnosti od fyzických osob, které se zdržují na pracovišti kontrolované osoby a vykonávají pro ni práci. Nejde-li o manžela nebo dítě kontrolované fyzické osoby, je nutné prokázat, že tuto práci vykonává fyzická osoba na základě pracovněprávního vztahu nebo na základě jiné smlouvy. Kontroloři budou pravděpodobně u fyzických osob – nejsou-li zaměstnanci – zkoumat, zda výkon práce těchto osob naplňuje pojem závislá činnost.

Závislá činnost je definována v § 2 zákona č. 262/2006 Sb. zákoníku práce v platném znění (dále jen „ZP“).

¹ Předkládaný materiál o legislativních změnách má informativní charakter a nenahrazuje v žádném případě odbornou konzultaci. Při řešení konkrétních případů se neváhejte obrátit na naši kancelář.

ZP stanovuje následující znaky závislé činnosti:

- práce ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance
- práce jménem zaměstnavatele
- práce dle pokynů zaměstnavatele
- osobní výkon práce zaměstnancem

Všechny výše zmíněné znaky musí být naplněny současně, jinak by se o závislou práci nejednalo.

Důsledkem závislé činnosti dle ZP je:

- práce za mzdu, plat nebo odměnu za práci
- práce na náklady zaměstnavatele
- práce na odpovědnost zaměstnavatele
- práce vykonávaná v pracovní době
- práce vykonává na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě

Žádný z uvedených důsledků přitom nelze vyloučit.

I pokud všechny znaky a důsledky naplněny nejsou, lze uzavřít pracovní smlouvu. Pokud však všechny znaky a důsledky splněny jsou, MUSÍ být uzavřena pracovní smlouva.

Dílčími znaky při posuzování nelegální práce mohou být např.:

- závislý dodavatel (faktický zaměstnanec) se při práci chová jako zaměstnanec, jeho práce je standardně řízena (přímo či nepřímo) vedoucím zaměstnancem odběratele, tak jak tomu je u zaměstnanců odběratelů v obchodně právních vztazích běžné;
- odměna za práci je vypočítána na základě délky pracovní doby nebo obdobným způsobem běžným při odměňování osoby v pracovně právním vztahu;
- závislý dodavatel (faktický zaměstnanec) používá nářadí, stroje a jiné vybavení ve vlastnictví odběratele;
- závislý dodavatel (faktický zaměstnanec) používá osobní ochranné pracovní prostředky, kterými jej vybavil odběratel, eventuálně jím poskytnutý pracovní oděv, na němž je uveden název odběratele či jeho logo;
- závislý dodavatel (faktický zaměstnanec) má jediného odběratele (výhradní dodavatel), eventuálně mu smlouva zakazuje provádět práce i pro jiného odběratele;
- třetím osobám se závislý dodavatel jeví jako zaměstnanec, postavení dodavatele či subdodavatele není z ničeho zřejmé;
- při vadách v dodávce, je odpovědnost závislého dodavatele vůči nejvyššímu odběrateli vyloučena;

- obchodně právní vztah je uzavřen na dobu neurčitou nebo je dlouhodobý – nejde tedy o časově a věcně vymezené plnění;
- jde o vztah soustavný ne o vztah vzniklý dle potřeby;
- výše odměny je stanovena odběratelem a je prakticky totožná s výší mzdy, kterou za stejnou či obdobnou práci obdrží zaměstnanec odběratele a není tedy v porovnání s touto mzdou nijak navýšena;
- odměna je vyplácena ve stejných termínech, v nichž jsou zaměstnancům vypláceny mzdy;
- závislou je zpravidla společná práce skupiny fyzických osob, ať už jsou všichni OSVČ nebo dokonce pokud je někdo OSVČ a další jsou zaměstnanci – odpovědnost jednotlivých OSVČ za dodávku nebude vůbec zřejmá.

Doporučujeme Vám, prověřit stávající smluvní vztahy s dodavateli s ohledem na rizika spojená s nelegální prací.

V případě dotazů jsme Vám k dispozici.

Váš

AUDITOR team